

گزارش از شبانه‌های معارف

از پنجاهمین سال یاد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی،
بازگشایی سمیناری توسط استاد سرور دانش،
معاون رئیس جمهور،
گرامی داشت شد
سید آصف حسینی

دیوان علامه شهید سید اسماعیل بلخی
دکتر سیده شکوفه اکبرزاده
تأسیس ۱۳۹۴

منبر آزادی
سید آصف حسینی

گزارش تصویری
از پنجاهمین سال یاد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی،
بازگشایی سمیناری توسط استاد سرور دانش،
معاون رئیس جمهور،
جعفر رحیمی

از پنجاهمین سال یاد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی، با برگزاری سمیناری توسط استاد سرور دانش، معاون رئیس جمهور، گرامی داشت شد

افغانستان، به مناسبت پنجاهمین سالگرد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی توسط مشاور فرهنگی رئیس جمهور قرائت شد. رئیس جمهور در پیام خود علامه بلخی را دین شناس، سیاست مدار و دانشمند روشن اندیشی خوانده است که «به نیازهای زمان به نیکی واقف بود و برای تحقق آرمان های بلند انسانی اش تلاش های ارزشمندی انجام داد و در راه آرمان های بزرگ خود با سختی های فراوان روبه روشد؛ به زندان تن داد و سرانجام به شهادت رسید.»

استاد دانش، معاون رئیس جمهور، که اولین سخنران این سمینار بود، بر سه محور «خطوط اساسی اندیشه سیاسی و فکری شهید بلخی»، «تأثیرگذاری و تداوم اندیشه وی در گذر زمان» و «اولویت های امروز در پرتو اندیشه شهید بلخی و شهید مزاری» به تفصیل سخن گفته و شهید بلخی را «مبارز نامداری» خواند که به گفته وی، حق بزرگی به همه دارد تا یاد و خاطره اش گرامی داشته شود. استاد دانش، «علامه فیض محمد کاتب هزاره»، «علامه سید

که گزارش از: سید آصف حسینی

از پنجاهمین سال یاد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی، یکی از روشنگران متفکر و مبارز آزادی خواه کشور بود، روز یکشنبه ۳۱ سرطان ۱۳۹۷ با برگزاری سمینار سیاسی - فرهنگی توسط بنیاد اندیشه و بنیاد علامه بلخی، در سالن قندهار هتل انترکانتیننتال کابل گرامی داشت شد.

در این سمینار، شماری از اعضای کابینه، شخصیت های سیاسی، رهبران جهادی، نمایندگان مردم در شورای ملی، علما، اساتید دانشگاه ها، فرهنگیان، شاعران، هنرمندان، فعالان مدنی، دانشجویان، فعالان رسانه ای و اقشار مختلف مردم حضور داشتند. نخست، پیام محمداشرف غنی، رئیس جمهوری اسلامی

مشروطه‌خواهی و حرکت‌های اصلاح‌طلبانه در افغانستان، ایران، ترکیه و جهان عرب گفت که این شرایط در شکل‌گیری افکار سیاسی انقلابی یا اصلاح‌طلبانه شهید بلخی تأثیر داشت.

معاون رئیس جمهور سه اصل «آزادی»، «عدالت اجتماعی» و «وحدت ملی» را عناصر محوری اندیشه سیاسی شهید بلخی خوانده، گفت که اصل «آزادی» و مبارزه با استبداد، شاهیت اندیشه سیاسی شهید بلخی را تشکیل می‌دهد.

استاد دانش با خوانش قطعه‌هایی از شعر بلخی در زمینه آزادی و مبارزه با استبداد گفت سراسر اشعار و سخنرانی‌های او سخن از آزادی موج می‌زند و او «واقعاً فریادگر آزادی و صدای او صدای آزادی و آزادی‌خواهی است.»

وی در پاسخ این پرسش که بلخی برای تحقق این سه عنصر چه نوع نظام سیاسی را پیشنهاد می‌کرد، گفت: «شهید بلخی نه نظام خلافت را مطرح کرده است و نه نظام امارت را و نه نظام سلطنت را. آنچه در این رابطه به صراحت در سخنان و اشعار وی مطرح شده، «نظام جمهوریت» است. جمهوریت نظامی است مبتنی بر انتخابات و اراده مردم و نه اراده یک فرد.»

وی با نقل قول یکی از بزرگان کشور که علامه بلخی را ابوذر زمانش خوانده است، گفت: «برای شهید بلخی همین افتخار کافی است که در راه آرمان‌هایش، یعنی آزادی، برابری، عدالت و وحدت، به تعبیر خودش از جوانیش گذشت و ۱۴ سال و هفت ماه و ۱۱ روز،

اسماعیل بلخی» و «شهید وحدت ملی استاد عبدالعلی مزاری» را سه چهره شاخص، نامدار و ماندگار در تاریخ مردم هزاره و شیعه خواند که به گفته وی، سه عنصر انسانی و حیات‌بخش دانایی، آزادی و عدالت را به روح و روان ما تزریق کرده‌اند.

معاون رئیس جمهور در باب خطوط اساسی چهره سیاسی و فکری شهید بلخی با اشاره به این که یک توافق نظر عمومی در مورد ابعاد چهره سیاسی شهید بلخی وجود ندارد، گفت که شخصاً قبل از تشکیل احزاب دوره جهاد و قبل از این که اثری از شهید بلخی به چاپ رسیده باشد، از شعرهای وی الهام گرفته است.

وی با خوانش قطعه‌هایی از اشعار علامه بلخی تصریح کرد که از «نگاه فکری» شخصیت شهید بلخی با دو خصوصیت، یکی روشنفکر دینی و دوم به عنوان بنیان‌گذار یک ادبیات انقلابی، قابل ترسیم است.

وی گفت: «علامه بلخی از یک سو نهادهای سنتی مذهبی را سخت مورد انتقاد قرار می‌دهد و از سوی دیگر، به روشنگری می‌پردازد و یک چهره نو انقلابی از دین و مذهب ارائه می‌کند.»

استاد دانش با تأکید بر این که علامه بلخی «کربلا را ماتم‌سرا نه بلکه مکتب اولاد آدم» می‌دانست، افزود که الگوی دینی بلخی دوره صدر اسلام و نهضت پیامبر اسلام بود.

وی در مورد شخصیت علامه بلخی از «نگاه سیاسی» و با اشاره به شرایط خاص حاکم بر منطقه و افغانستان، اوج افکار

مزاری در راه تحقق آن فداکاری و تلاش کردند و ما امروز به احیای دوباره میراث‌های گران‌سنگ به‌جامانده از آن هردو بزرگ، سخت نیازمندیم و باید یکبار دیگر یک حرکت بنیادی برای متحدساختن همه نیروهای فکری و سیاسی ایجاد شود.

پس از سخنرانی استاد سرور دانش، معاون دوم رئیس جمهور، دختر سید اسماعیل بلخی، خانم سناتور صدیقه بلخی، به ایراد سخن پرداخت. خانم بلخی از استاد دانش به‌خاطر برگزاری سمینار گرامی‌داشت از پنجاهمین سالگرد شهادت علامه بلخی، ابراز قدردانی کرده، گفت که وی با این سمینار علمی‌اش در گرامی‌داشت از علامه بلخی سنگ تمام گذاشته است.

خانم بلخی گفت: «صدها و هزاران اسناد پدرم نابود شده، کسانی گرفتند و برنگرداندند و کسانی هم از بین بردند.» وی گفت: «نوشته‌هایی که پدرم با شکم گرسنه و تحمل ظلم و شکنجه زندان در قید قلم آورده بودند، از دست ما رفته است، چیزهایی از دست مارفته است که به قطع برای دولت کنونی مفید تلقی می‌شد.»

سناتور بلخی گفت که علامه بلخی هیچ نوع تفکر تنگ‌قومی، سمتی، زبانی و مذهبی را در باورهایش جای نداده بود و جوانان نسل کنونی نیز از دشنام‌ها و هتک حرمت به دیگران در شبکه‌های اجتماعی پرهیز کنند.

به گفته خانم بلخی، وحدت، بیداری، آزادی، برابری و مبارزه،

یا به عبارتی ۱۸۰ ماه و یا ۵۶۰۰ روز را در زندان سپری کرد.» استاد دانش نسبت به تأثیرگذاری و تداوم اندیشه بلخی در گذر زمان گفت: «بلخی بنیان‌گذار یک نهضت سیاسی-فکری در میان بخش وسیعی از مردم افغانستان-اعم از شیعه و سنی- شد؛ ولی در میان شیعیان و هزاره‌های افغانستان این تأثیرگذاری بیش‌تر بود.» به گفته وی، «کانون مهاجر» و «سازمان نصر افغانستان» و بعداً «حزب وحدت اسلامی افغانستان» از اولین گروه‌های سیاسی بودند که فعالیت‌های خود را با نام و یاد بلخی آغاز کردند که شماره‌های نخست «پیام مهاجر» و «پیام مستضعفین» شاهد این مدعا است. وی به بخشی از تلاش‌های شهید مزاری در راستای تطبیق آرمان علامه بلخی اشاره کرده، گفت که شهید مزاری بیش‌ترین تلاش را برای معرفی شهید بلخی انجام داد. شهید مزاری آرمان‌ها و افکار شهید بلخی را هم معرفی کرد و هم عملی ساخت و از همین‌رو، می‌توان گفت که نهضت آزادی‌خواهی بلخی در چهره نهضت عدالت‌خواهی شهید مزاری تداوم و تکامل یافت.

وی گفت امروز اندیشه و قلم و مبارزات سیاسی این سه چهره، میراث بزرگ سیاسی، فرهنگی و تاریخی ما است و همه ما مسئولیت داریم که این میراث عظیم را احیا کنیم و توسعه و تداوم ببخشیم. به گفته وی، امروز «سراج» فیض محمد کاتب، «منبر آزادی» و «دیوان» شهید بلخی و «احیای هویت» و «فریاد عدالت شهید مزاری» میراث مکتوب و استراتژی مدون و مشعل راه مردم ما هستند. استاد دانش در خصوص اولویت‌های امروز در پرتو اندیشه شهید بلخی و شهید مزاری گفت: «نخست باید از تاریخ گذشته و معاصر خود درس گرفته و در پرتو اندیشه و مبارزات شهید بلخی و شهید مزاری، «اولویت‌های امروز» خود را تعیین کنیم.»

وی گفت ما نباید بر گذشته خود خط بطلان بکشیم و هر روز کار را از صفر شروع کنیم. ما دیگر در یک خلأ نیستیم تا همیشه کار را از نو آغاز کنیم. باید تسلسل تاریخی حرکت خود را حفظ کنیم. باید آرمان‌ها و اهداف اصلی خود را که نزدیک به یک قرن پیشینه دارد، امروز متناسب با شرایط و مقتضیات زمان و تاکتیک‌های نو، ادامه بدهیم.

استاد دانش آزادی و عدالت و هم‌چنین نظام مبتنی بر اراده مردم و متکی به قانون را از خواسته‌های اصلی و پیام مبارزات سیاسی شهید بلخی و شهید مزاری خوانده و بر سیاست‌ورزی با کارشیوه تشکیلاتی و حزبی سازمان‌یافته به‌عنوان میراث‌های گران‌بهای شهید بلخی و شهید مزاری تأکید کرد.

وی اهتمام به علم، دانش، اندیشه و فرهنگ، فرصت‌دادن به نیروهای تحصیل‌کرده و پرورش استعدادهای جوان را از سیره حسنه شهید بلخی و شهید مزاری عنوان کرده، افزود که وحدت ملی و همبستگی اقوام از آرزوهایی است که هم شهید بلخی و هم شهید

افراد عنوان کرد و تأکید کرد که عدالت‌خواهی و حمایت از حقوق افراد باید بدون پیش‌داوری‌های قومی و مذهبی مورد توجه قرار بگیرد. وی افزود که مبارزه در راه تحقق عدالت اجتماعی باید به‌صورت قانونی و اخلاقی باشد و همه مردم و شهروندان کشور باید از فریاد عدالت‌خواهی حمایت کنند.

در بخش دیگری از سمینار، کلیپ تصویری با صدای علامه بلخی پخش شد که حاوی بخشی از سخنرانی ایشان در سال ۱۳۴۴ در حسینیه افشار کابل بود و هم‌چنین شعری منتسب به علامه بلخی با عنوان «ما تن به فنا دادیم تا زنده شما باشید» با نمایش مجموعه آثار تولیدشده در مورد علامه بلخی در طول سال‌های گذشته در این کلیپ دکلمه شده بود که فضای سمینار را تحت تأثیر قرار داد.

در بخش دیگری از این برنامه، سید حسین عالمی بلخی، وزیر مهاجرین و عودت‌کنندگان، سخنرانی کرده با ابراز سپاس از استاد سرور دانش، معاون دوم رئیس جمهور، به‌خاطر برگزاری این سمینار گفت که در طول پنجاه سال گذشته برای بلخی همایش‌های فراوان برگزار شده؛ ولی برگزاری این سمینار نسبت به همه متفاوت است.

آقای بلخی، علامه بلخی را مؤسس نهضت اسلامی در افغانستان عنوان کرد و گفت که اکثریت بزرگانی که در تاریخ معاصر افغانستان در مسیر مبارزات اجتماعی و عدالت‌خواهانه قدم گذاشته‌اند، به یک نحوی از علامه بلخی الگو گرفته‌اند.

عالمی بلخی با بیان این‌که علامه بلخی از مرزهای قومی و

از جمله مفاهیمی‌اند که علامه بلخی برای نهادینه‌شدن آن‌ها رنج و مشقت‌های بسیار را تحمل کرد. وی با تأکید بر این‌که هدف اساسی از قیام بلخی اصلاح نظام و نگرش مردم بود، گفت که از سوی دیگر ندای بلخی صلح و اتحاد مردم افغانستان نیز بود.

وی با اشاره به بعد شخصیتی علامه بیان داشت که نگرانی بلخی اختلاف و تفرقه مردم افغانستان بر اساس برداشت‌های قومی و مذهبی بود و بلخی از هر نوع تعلق تباری و قومی و مذهبی فراتر می‌اندیشید. در بخش دیگری از این سمینار، استاد محمد محقق، معاون دوم ریاست اجراییه، ضمن قدردانی از سلسله‌سمینارهایی که به ابتکار استاد دانش برگزار می‌شود، گفت: «بلخی از سلسله‌علمای بی‌نظیر افغانستان بود که از اندیشه‌های سیاسی، علمی، عرفانی و ادبی شخصیت‌هایی چون سید جمال‌الدین افغانی، سنایی غزنوی و مولانای بلخی، آگاهی دقیق داشت.»

استاد حاجی محمد محقق، بلخی را با استنتاج از اشعارش، یک جمهوری‌خواه تلقی کرد و گفت که تلاش‌های علامه بلخی و دیگر رهروان راه آزادی در زمان استبداد رژیم گذشته، سرانجام در دهه قانون اساسی به بار نشست و منجر به تدوین قانون اساسی دهه چهل و آزادی‌های نسبی سیاسی و اجتماعی آن زمان گردید.

هم‌چنین، در بخشی از سمینار، فضل‌الهادی مسلمیار، رئیس مشرانو جرگه، سخنرانی کوتاهی ارائه کرد و از معاون رئیس جمهور به‌خاطر توجه به مسائل فرهنگی و شناختن شخصیت‌های ملی و نشر اندیشه‌های آنان برای مردم افغانستان اظهار قدردانی کرد. وی علامه بلخی را یک شخصیت بزرگ و متفکر تأثیرگذار در تاریخ افغانستان عنوان کرد.

قبرعلی تابش، یکی از شاعران و نویسندگان، نیز شعری را که در مورد علامه بلخی سروده بود و هم‌چنین شعری را با عنوان «وطن» به خوانش گرفت که مورد تشویق قرار گرفت.

در این سمینار، دکتر محمدامین احمدی، رئیس دانشگاه ابن سینا، شهید علامه سید اسماعیل بلخی را «داستان ناتمام عدالت‌خواهی» در تاریخ افغانستان عنوان کرد. وی گفت که عنصر اساسی در نهضت علامه بلخی عدالت‌خواهی است و او برای تحقق عدالت اجتماعی برای تمام مردم افغانستان مبارزه کرده و برای تحقق عدالت اجتماعی در این کشور طبق مقتضیات زمان روش‌های متفاوت را در پیش گرفت.

دکتر احمدی گفت که آن شهید راه عدالت‌خواهی خود گفته است که «من فرق خود را با پولاد جنگ داده‌ام و ارتجاع هرگز به من رسوخ نکرده است» و همین سخن نشان‌دهنده روش‌های متفاوت علامه بلخی بر اثر اقتضات زمان برای رسیدن به تحقق عدالت اجتماعی بوده است.

دکتر احمدی موضوع اساسی و درون‌مایه اصلی عدالت را حقوق

شمان جهان

عبدالغیاث خان کوهستانی کندک مشر، مدیر لوازم مکتب حربی وقت بود که همراه با علامه بلخی به زندان رفته و همزمان آزاد شد. در ختم برنامه این سمینار، آیت الله واعظزاده بهسودی سخنرانی کوتاهی انجام داد. آیت الله بهسودی گفت که شهید بلخی از حوزه دین برخاست و از این حوزه به سیاست پرداخت. وی افزود که فقر و مشکلات جامعه بلخی را بی تاب کرد و او برای عدالت و احقاق حقوق مردم، نهضت سیاسی اش را آغاز کرد. سرانجام، این سمینار با دعای خیر آیت الله واعظزاده بهسودی خاتمه یافت.

قابل ذکر است که معاون دوم رئیس جمهور در ختم این سمینار، نمایشگاه هنری و فرهنگی «عدالت و امید» که از طرف بنیاد اندیشه به هدف نشر فعالیت های علمی و فرهنگی مرتبط به مبارزات سیاسی علامه بلخی برگزار شده بود را نیز افتتاح کرد.

مذهبی فراتر می اندیشید، گفت که بلخی یک رهبر و پیشوای ملی بود که فراتر از افغانستان می اندیشید و با دیگر رهبران آزادی خواه و عدالت خواه کشورهای اسلامی رابطه نزدیک داشت.

همچنین، معلم عزیز رویش، رئیس لیسه معرفت، در بخشی از این برنامه به ایراد سخن پرداخت و تئوری انقلابی علامه بلخی را با دید انتقادی، تبیین کرد. آقای رویش گفت که تئوری انقلابی و مبارزه خشن علامه بلخی علیه استبداد تاریخی به یک عنوان یک مفهوم بنیادین از جانب علامه بلخی در بخشی حساس تاریخ کشور مطرح شد؛ ولی به صورت عملی از جانب گروه های مختلف سیاسی و انقلابی در افغانستان از زمان داود خان و رژیم کمونیستی سابق تا زمان مجاهدین و گروه طالبان در افغانستان عملی و تطبیق شده است.

در بخش آخر برنامه، حمید مبشر، یکی دیگر از شاعران کشور، شعری را که در ارتباط با علامه بلخی سروده بود، قرائت کرد.

در سمینار گرمی داشت از سال یاد شهادت علامه بلخی، عبدالخیبر امیری کوهستانی، نواسه عبدالغیاث خان کوهستانی، نیز سخنرانی کوتاه در مورد ابعاد شخصیتی و اندیشه فکری علامه بلخی و یارانش ایراد کرد.